

פרוטוקול מס' 183

מישיבת ועדת הכספים

שהתקיימה ביום שלישי, י' בטבת תשל"ה (24.12.1974)
בשעה 10.00

בכור:

חברי הוועדה:

י. קרנמן, יו"ר
א. אפרת
ש. ארלין
מ. ארנס
י. בדר
ב.צ. חלפון
א. מלמד
ע. פיינרמן
י.ש. פלומין
ג. פת
ד. קורן
ח. קורפו
נ. קצב
א. שוסטק
מ. שול
ג. אמיר

מוזמנים:

ח. גבתי, יו"ר כ"ל
מ. מקלף, מנכ"ל כ"ל
ב. שפיטלניק - כ"ל
שר-המסחר והתעשייה, ח. בר-לב
מ. מנדלבאום, מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה
א. ליברמן - משרד המסחר והתעשייה
י. אשכנזי - משרד המסחר והתעשייה
גב' ב. אבלין - משרד המסחר והתעשייה
י. קלמן - משרד האוצר
י. דרורי - משרד האוצר

מוזכיר הוועדה: א. קרשנר

היועץ המשפטי לוועדה: ד"ר ג. קיסרון

היועץ הכלכלי לוועדה: א.נ. פלוג

רשמה: ש. ברקת

סדר היום

1. העברת מניות המדינה בחברות הפיתוח לחברת כימיקלים לישראל בע"מ.

היו"ר י. קרגמן:

אני מותח את ישיבת הוועדה ומקבל בברכה את פני האורחים.

ד"ר מנדלבאום:

אנחנו מבקשים היום אישור להעברת מניותיהם של חברות המחמחות בכימיה אנאורגנית, לידי החברה בשם "חברת כימיקלים לישראל" שתהיה "HOLDING COMPANY". המטרה היא להשיג, על ידי העברת המניות שנמצאות היום בידי הממשלה לידי החברה הזאת, יתר יעילות ויחסי תיאום בין הפברות הללו. לא מדובר כאן על מיזוג. תוכנית זו הועלתה כהצעה כבר לפני שנים מספר. הייתה ועדה בין-משרדית שהמליצה המלצותיה בכיוון עליו אנחנו באים להחליט היום, כי ראו בפעולה זאת חנאי הכרחי לביצוע יעיל של תוכניות הפיתוח בענף זה. תוכנית זו קיבלה משמעות מאד מרשימה בעיקר לאור מה שקרה לאחרונה בשוק המזון והמוצרים הכימיים בעולם. לשמחתנו יש לנו אוצרות טבע שמחירם מרקיע שחקים. מדינות רבות מפעילות, בגלל המחסור במזון, תוכניות פיתוח מואצות, והן זקוקות לכמות גדולה של דשנים. חובה עלינו לנצל עד תום את האפשרויות הכלכליות הגלומות בחומרי הגלם הללו וזה יהיה תפקיד החברה. גם כאשר נעביר לחברה הזו את כל המניות שנמצאות היום בידי הממשלה, הרי שלפי קנה מידה בינלאומי זו עדיין תהיה חברה קטנה ואולי בינונית. בענף הזה יש יתרונות ברורים מאד לגודל החברות, אולי יותר מאשר בענפים אחרים. הדבר נובע מן הצורך במחקר מחמיר וב"PILOT TESTS" לצורך בדיקת פיתוחים טכנולוגיים. הדברים האלה יכולים להיעשות רק במסגרת גדולה. מאידך, אין אנחנו מוותרים על ידי כך על ציוד וממלתי צמוד ומחמיר על הפעילויות השונות. הצעת החוק בקשר לחברות הממשלתיות תחול גם על כ"ל ועל חברות הבח שלה. בהצעת התקנון והחזכיר של החברה כבר התאמנו את ההוראות למה שכתוב בהצעת החוק הזאת, ונדאג לכך שאם הכנסת תכניס שינויים בהצעת החוק, הם יחולו גם על כ"ל ובנותיה. לפיכך אנחנו מציעים שוועדת הכספים תאשר את הפעולה הזאת.

מר מקלף:

ברשותכם אסקור בקצרה את הנעשה בחברות בהן מדובר. אתחיל בחברות הפרובלמטיות שנמצאות במסגרת כ"ל, ואלה בעיקר שלוש: אתחיל בחברת "תמנע" שמעשירה נחושת. חברה זו נתונה עתה בשפל של מחירים בשוק. לעומת קרוב ל-1,300 לירות סטרלינג הטונה רק באפריל או מאי השנה, נפלו המחירים ל-540 לירות סטרלינג, כאשר נקודת האיזון שלנו היא 800 לירות סטרלינג. המחירים נקבעים בבורסה הבינלאומית, וכרגע קיים שפל בעולם שנותן את ביטויו החמור. כל מה שאנחנו יכולים לעשות בשלב זה הוא לצמצם את ההוצאות במידה שהדבר ניתן. אף אחד איננו מציע לסגור את המפעל. ראינו בעבר שהיו תקופות של עליה ותקופות של מפולת; לפני שנה הרוויחה החברה 10 מיליון, והשנה הקציבית הנוכחית תסתכם בהפסד של 17 מיליון, בתנאי שישארו המחירים הנוכחיים. צמצמנו את השעות הנוספות, פיטרנו עובדים, דחינו פעולות נוספות ומנצלם במקצת את הציוד המיכני הכבד לעבודה בפוספטים, כדי להקל קצת על מצבה של החברה. בתמנע עצמה צריך לחפש את הפתרון במעבר למוצרים כימיים המבוססים על נחושת, ואולי בייצור נחושת מתכתית בתחום הצריכה הישראלית, על מנת להפוך את עפרת הנחושת שמייצרים למתכת לצורכי הארץ.

החברה השנייה שעדיין נתקלת בקשיים גדולים היא

חברת "פריקלס". בחברה זו יש לנו שותפים אירופאיים. היא עוסקת בהפיכת חמיסט ים המלח פרוכזה לחומצת מלח ולחומר ממנו עושים לבנים עמידות נגד אש. יש כאן בעיות מיכניות, זהו מפעל ראשון מסוגו בעולם. חלק מן הציוד מסתבר שאיננו עומד באותן ספסיפיקציות שלהן ציפנו; הדבר נמצא בתיקון, ויש במפעל הזה השמעה גדולה לעליית מחיר האנרגיה בעולם. התחשיב הראשוני שלו התבסס על מחיר של 14 או 15 דולר טונה דלק, כך שהיה מדובר על 130 דולר הוצאות עבור האנרגיה לכל טונה של התוצרת. המפעל הגיע לטיב מעולה, ואפשר להגיע לטיב הגדול ביותר בעולם, כפי שמעידים השותפים מחוץ לארץ. אם לטיב החומר המצוי בעולם נקבע מדר של מאה, אפשר לצפות שבחומר שלנו נגיע לאיכות של מאה ועשרים. זה יאפשר למכור את התוצרת במחיר 250 דולר הטונה לעומת 185 דולר שמקבלים היום. ההוצאה של 120 דולר עבור אנרגיה לייצור הטונה איננה מותרת ריבוחית גדולה, אלא כאשר נגיע להכנסה של 250 דולר הטונה. היות ומחירי התוצרת הזאת בעולם לא קפצו לאחרונה, יש לעליית מחיר הדלק השמעה מאד חמורה. ואולם יש להניח שהמחירים יזוזו בקרוב. השנה עלול המפעל להפסיד 10 מיליון לירות.

החברה השלישית, שהוועדה דנה בה מדי פעם בפעם,

זוהי חברת ערד, שהיא הפרובלמטית ביותר, אם כי גם שם אנחנו רואים ראשית של תקווה.

קודם כל, הוגשה חביעה לבוררות בבית דין לבוררות בפריז, על סכום של 67 מיליון דולר. מנינו את הבורר שלנו אבל הצד השני טרם מינה את הבורר שלו. לפי דרישת בית הדין בפריז הוא יצטרך לעשות זאת בקרוב. חיפשנו דרך להקל על עצמנו במקצה על ידי חציבת פוספטים וניצול הקוניקטורה הנוכחית בשוק, ושיווקנו גם כמות פוספטים מתוך המכרה של ערד. אם לסכם את החקופה שבין אמריל לנובמבר במפעל הזה, אני יכול לומר שלא הפסדנו בהוצאות השוטפות, אבל לא כסינו את הוצאות ההון והרביית; בהוצאות השוטפות יש אפילו עודף קטן של בערך מיליון לירות, הנובע מן ההכנסה בפוספטים. התחלנו עכשיו בשיטה שונה של פעולה: אנחנו עוצרים מדי 10 או 15 יום, בודקים ומתחילים מחדש. אני מקווה שבחודש הזה נגיע לכמות גבוהה של ייצור חומצה זרחנית. אם לא הפסדנו, זוהי הוצאה של קוניקטורה בלתי רגילה בשוק העולמי של הפוספטים. החישובים היו מבוססים על מחיר של 100 דולר הטונה, ובמציאות נמכרת היום הטונה ביותר מ-500 דולר. אנחנו עוקבים באופן רצוף אחרי שיטות ההפעלה ומקווים חוץ חודשיים שלושה לסכם דרכים כיצד להביא את המפעל לייצור יותר גדול ויותר אמין. עובד ריאקטור אחד; אין טעם לתקן את השני עד אשר נלמד היטב כיצד לתקן את זה. לאור טעויות/חכנון שנעשו במפעל הזה, אינני חושב שבעתיד הנראה לעין יוכל להגיע לייצור בממדים אשר להם קיוונו. אילו יכולנו להגיע למחצית הייצור, הייתי דואה בזה הישג טכנולוגי בלתי רגיל. אנחנו עומדים ב-20% מהייצור, כאשר חלק מחומצת המלח מגיעה ממפעל פריקלס. אני מניח שתוך חדשים נוכל לגבש הצעות כדי להגדיל את הייצור ולשפר את אמינותו, ובמחירים החדשים ניתן להגיע לאי-הפסד ואולי ישאר גם משהו לצורך ההוצאות ההוניות, בהרבה פחות ייצור מאשר היה מתוכנן בעבר, אבל לא נגיע למה שציפו בשעה שתכננו את המפעל.

היהלום בכחר זוהי חברה הפוספטים. לפני שנה היה בוועדה זו דיון על הצעה לסגור את החברה. חברה זו נהנית משוק בלתי רגיל. הייצור הוא מסודר, והשנה היה יותר מ-2 מיליון טון. בעקבות ההגדלה עליה החלטנו, אנחנו מקווים לייצר 1,4 מיליון טון. המחירים במקום 10 עד 12 דולר, מגיעים היום ל-66 עד 68 דולר. השוק המקומי מקבל את הפוספטים במחיר 20 עד 22 דולר. אלה הם הפוספטים שמופנים למפעל בחיפה. בחוקף מציאות זו הפכה החברה להיות ריווחית מאד. היא מחקה את כל ההפסדים המצטברים, ותצטרך לשלם כבר בשנת 1974/75 מס הכנסה על רווחים. הריווחיות מגיעה להרבה יותר מ-100 מיליון לירות. החברה מתארגנת יפה והיא נמצאת בתנופת פיתוח בלתי רגילה. ניגשנו להרחבת המפעל בעוד 2 מיליון טון, הפעם מבוסס על פוספט שטוף בנחל ציץ, כי יש שמה 100 עד 150 מיליון טון אצורים באדמה. הכוונה היא לבנות מפעל שיוכל לעמוד גם בתנאי של. הבעיה היא שבפוספט שלנו יש יותר מדי כלור. הכלור תוקף את המזכרות מהן בנוי המפעל, אבל איננו מפריע בשימושים החקלאיים. הכוונה היא לבנות מפעל שישטוף את הכלור ויוריד את הכמות לעשירית, ועל ידי כך יעשה את המפעל למפעל בר-תחרות. הוא למלא את מקומו של המכחש הקטן, אשר בעקבות הקוניקטורה ארחנו את הניצול שלו הוא יגמר לפני הזמן שציפינו לו. יש צורך להאריך את תוואי ארכבת לנחל ציץ, ופירוש הדבר תוספת 35 קילומטר על התוואי המוביל לאילת. כמו כן צצטרך להשתתף בהגדלת המתקנים בנמל אשדוד, כדי להביא אותם לכושר אחסנה של 1000 טון. המפעל יהיה בהרבה-ההר. חלק מן העובדים היו יכולים לגור בעין-יהב. מן הפסולת של המפעל נעשה פוספט גרגרי, ואף נוכל לקבל 200 אלף טון. אנחנו מצפים שההשקעה במפעל הזה תגיע ל-550 מיליון לירות (אחרי הפיתוח) ונוכל לממן זאת מהצבר פנימי באחוז המקובל. מפעל זה נבחן לגבי רגישותו לתנאים השוררים בשוק. ההנחה היא שאם מחירי הפוספטים ירדו מ-65 דולר עד 30 דולר - כאשר 30 דולר הוא שיעור ההוצאות הצפויות לכריית פוספטים במפעלים החדשים באמריקה - אנחנו נוכל לשלם מהכנסה כזו את כל ההשקעה תוך 3 עד 4 שנים. אם נוכל לעמוד בתוכניות, זה יהיה מפעל מאד ריווחי.

מפעל שני הוא מפעל האשלג. גמרנו את ההרחבה ל-1,2 מיליון טון. בגלל המלחמה היה איחור של חצי שנה. אני מקווה שבשנת 1974/75 נגיע להיקף ייצור של מיליון טון. מחירי האשלג שהיו צפויים להיות 30 דולר, הגיעו כבר ל-55 דולר במוצע, ויש להניח כי יעלו באופן ניכר, כי נוצר מחסור בעולם. זהו מפעל ריווחי. יש מחשבות פיתוח, אבל אין עדיין תוכניות קונקרטיות. על ידי מיצוי נוסף של הבריכות, מקווים להגיע ל-1,5 מיליון טון בשנה, ואפשר להגיע ל-75 עד 80 מיליון דולר ייצוא.

מפעל אחר שעומד בפני פיתוח עצום הוא מפעל הברום. עומדים ביכולת ייצור של 20 אלף טון כיום; באפריל נעמוד בכושר ייצור של 30 אלף טון, ואני מקווה שחוך שנתיים נגיע לכושר ייצור של 50 אלף טון. יש פיתוח רחב-פמדים וענין רב אצל גורמים כימיים שונים בעולם לשתף פעולה אתנו בפיתוח מוצרים שהאלמנט הדומיננטי שבהם הוא מניעת שריפה. הברום מהווה חומר חשוב מאד בייצור כימיקלים, פלסטוקה, טכסטיל ועץ, בזכות תכונתו למנוע שריפה. הריווח הצפוי היום הוא 40 מיליון לירות, במחזור של 120 מיליון. אנחנו עומדים בפני הקמת מפעל כלור בסדום, שיספק את כל הכלור הנחוץ. אם מחיר טונה ברום הוא 800 דולר, מחיר הברומיד הוא 1600 דולר. אנחנו מקווים שמפעל הברום יגיע בעוד 3 שנים לייצור בהיקף 65 מיליון דולר. מפעל הכלור צפוי מצריך השקעה של 177 מיליון לירות ומפעל הברומיד השקעה של 174 מיליון לירות. גם כאן ההצבר הפנימי יהווה את המימון הנחוץ בהתאם למקובל.

מפעל הכימיקלים והפוספטים בחיפה, המספק את

הדשנים בארץ, התנער בשנה האחרונה: הוא הקטין את ההסדרים שלו ועכשיו הוא מייצא בהיקף של מיליון דולר לחודש. אנחנו מנצלים את הקוניוקטורה בעולם, מנצלים את המתקנים במלואם, ואני מקווה מאד שנוכל להגיע למחיקת ההסדרים שהצטברו בשנת התקציב הקודמת. בראשית שנת המאזן היו הפסדים בשעור 17 מיליון לירות. זה גרעון מצטבר, והצלחנו להתגבר על כך בעיקר בזכות הריווחיות של הייצוא. מכל דולר ייצוא אנחנו מרוויחים 30 עד 40 סנט. גם המחירים בשוק המקומי שופרו.

מהו הערך המוסף?

ג. פת:

בערך 70%. אנחנו מייצאים במחיר 280 דולר פ.ו.ב.,

ואילו לשוק המקומי מוכרים ב-120 עד 130 דולר

הטונה. יוצא שאנחנו מסבסדים את השוק המקומי ב-30 עד 40 מיליון לירות לשנה, אבל גם במחיר הזה אנחנו בעצם עוד מרוויחים.

שר מקלף:

רציתי לציין גם את מפעל ויטקו בחיפה, בו שותפה

חברת הכימיקלים והפוספטים ב 40%. לחברה הזרה הייתה אופציה לרכוש 40% אלה, אבל היא החליטה לא לנצל את האופציה. זו חברה ריווחית, שהולכת לפיתוח מוצרים נוספים.

חברת תמ"י, שהיא חברת המחקר שלנו, עוברת

דיאורגניזציה יסודית במגמה לבחון את האפשרויות הטמורות בשדה הכימיה בארץ, לאו דווקא לנסות למכור תהליך למוץ לארץ. צריך לראות את פיתוח התהליכים כדבר תעשייתי ולא מסחרי. יש לנו כל הענין למכור את הידע תמורת ידע אחר שנחוץ לנו, או לקבל אינטרס אחר בענין הזה. חברה זו תפעל בעיקרה, כלומר 60% עד 65% ממחקריה אבל כ"ל וחברות הבת שלה. אנחנו הולכים ומסיימים את הקמת "הקומה הראשונה" בתעשייה הכימית שלנו. עוד מעט אנחנו מגיעים לשלב שמיצינו כל מה שאפשר, וצריך להתחיל לבנות את "הקומה השנייה" שבה משתפים את המוצרים שהפקנו עד כה, ליצירת מוצרים חדשים נוספים. מה שלא נחקר ולא נמצא עכשיו לא נוכל לבצע בעוד 5 או 7 שנים; זהו פרק הזמן שדרוש למחקר ולפיתוח תהליך חדש עד שאפשר ליישם אותו. הלכה למעשה.

חברת תרסית וחול זך, פועלת בהעשרת עפרות. היא

פועלת בריווחיות, משלמת לאוצר כמיליון לירות לשנה. היא חכנס לתנופת פיתוח נוספת. אני מקווה שנוסף לפרוייקטים שציינתי לכם בתחום הפוספטים ובתחום הברום, אנחנו עומדים בפני פיתוח תכניות נוספות שעדיין אינן מוכנות, בתחום מלט לבן, מפעל גדול של דשנים מורכבים לייצוא, מפעל בתחום מלחי זרחן ופלור, תוכניות אלה עדיין לא התגבשו, פרט לענין הברומידים. הפיתוחים האלה שייכים עדיין ל"קומה א'". אני יכול לומר שהיקף הייצוא

של החברות שלנו בשנה זו יגיע ל-170 עד 180 מיליון דולר. אנחנו מעריכים שתוך 5 שנים, בהשקעה כוללת של 400 מיליון דולר, נוכל להגיע לייצוא של חצי מיליארד דולר מתוך המפעלים שציינתי.

החברה האחרונה שרציתי לדבר עליה, זו חברת מפעלי תובלה. היא משרתת בעיקר את המפעלים שלנו. אני מקווה שתימצא הדרך להאריך את תוואי הרכבת לאילת ולסדום, עד לנחל צין. כשיהיו רכבות, נוכל גם להשתחרר גם מהחברה הזאת. היום היא עושה זאת בשילוב עם הרכבת. בעוד 3 או 4 שנים נצטרך להניע קרוב ל-500 מיליון טון. מזה 1,5 מיליון צריכים לנוע לאילת בשביל ייצוא. אילו הייתה רכבת היינו יכולים להזיז יותר, אבל לא זה הנושא בדיון היום.

ניסיתי ללמוד את הנושא של ארגון חברות דשנים וכימיקלים, לאו דווקא במדינות גדולות. בחנתי את התחום הזה באוסטרליה, הולנד, פינלנד ונורבגיה. מענין שבכל המדינות האלה התעשייה הכימית היא בעיקרה תעשייה ממשלתית: באוסטרליה היא כולה ממשלתית, בהולנד זו חברה ענקית שהוקמה כדי להפעיל את המשאבים של האזור הדרומי והיא מגיעה למחזור של 5 מיליארד גילדר. יש בהולנד רק שתי הגבלות על חברה: שהער הממונה, כלומר שר הכלכלה, ימנה את מועצת המנהלים, ושמועצת המנהלים לא יהיה חבר אדם שאין לו אזרחות הולנדית. בפינלנד החברות הן ממשלתיות, ובנורבגיה החברה היא ב-50% ממשלתית. אני מקווה שהעברת המניות, אם תאושר, תאפשר לנו להצליח בזכות הריכוז ההדרגתי בכמה נושאים: קודם כל המחקר, שצריך ליהפך לחברת מחקר העומדת לרשות כל החברות; שנית, יש ענין רב להביא לשיתוף פעולה אמיץ מאד בתחום השינוע: כל החברות משתמשות באותו רכב, אותה רכבת, אותו נמל. היום קורה שאניה נכנסת למעון, ואניה אחרת - של אותה חברה - משלמת דמי השהיה. יש גם טעם רב לשלב את השינוע בחוץ לארץ; צריכה להיות מדיניות אחידה לגבי מחירי חמרי הגלם והחומר המורכב. בוודאי יש גם מקום לעשות פעולות בתחום חוזי ספנות, ביטוח ומדיניות כספים משותפת, על מנת לאפשר השקעה כספית לאו דווקא באותן חברות שמרוויחות, אלא בצוותם נושאים שכדאיים למשק.

היו"ר י. קרגמן:

אני זוכר שכבר היו לנו לפני כמה שנים דיונים בנושא זה, כאשר מר גבתי היה שר הפיתוח. השאלה היא אם לאור הריכוזיות תהיה בעתיד עצמאות למפעלים הללו, או שתהיה השפעה מלמעלה למטה. אין ספק שהוק החברות הממשלתיות, שנביא בקרוב לכנסת, יחול גם על כ"ל. ואולם יש שאלה צוספת: ריווחיות המפעלים. כמובן שאם מפעל ים המלח הביא ל-40 מיליון לירות, אחרי כיסוי החובות, יכולה הממשלה להחליט להשקיע את הכסף הזה בתמנע ולא דווקא בים המלח. אני מקבל את הגישה הזאת, אבל כדי לשמור על ענינו של כל מפעל להיות ריווחי, לעשות שיפורים ולהתפתח, חשוב מאד לא ליצור את ההרגשה שאם מגיעים לרווחים, הרווחים האלה הולכים לפישטו אחר. מה חושבים לעשות בכיוון זה, כדי לא לבטל את המניע החשוב הזה לפעולתם של האנשים, ובמיוחד כאשר הם שכירים? זהו גורם אנושי ומשקי בעל חשיבות ממדרגה ראשונה, וצריך להיות מאד זהיר שלא להרוס אותו.

אני שמח מאד שהתמונה הכוללת של מפעלי הפיתוח,

הבנויים על חמרי גלם שלנו, היא תמונה מעודדת. בתמנע היו כמה שנים מאד שמנות, אחר-כך היו שנים רעות, ואחר-כך בא איזון; במפעלים שמצבם תלוי במחירים העולמיים קבלו, החשבון צריך להיות רק שנתי. אני רואה שהמפעל הפרובלמטי היחיד הוא מטעל ערד. אני מקווה שבסופו של דבר גם בענין זה נצא לדרך המלך.

י. פלומין:

אני מצטרף לספיקות שהביע היושב-ראש לגבי העברת כל החברות תחת הנהלה אחת, ותחת דירקטוריון שהחלטותיו לא תמיד עולות בקנה אחד עם האינטרס של המפעל העצמאי. כתוצאה מאיחוד הבעלות, נוצרת גם אפשרות של ניצול החוק לעידוד התעשייה כדי להגיש דוחות, על ידי קיזוז

התפדים שהיו בעבר, ועל ידי כך להימנע מחשלום מס במפעלים הריווחיים. אמנם זו פעולה לגיטימית אבל אני חושב שאיננו צריכים לשוב לענין זה; אם חברה מרוויחה, היא צריכה לשלם.

יש מספר חברות אשר יש בהן מעוטים וגם קיימת אפשרות שיהיו בעלות נוספות בחברות הבנות. כיצד חושבים לגיית בעלי מניות נוספים, אם מחוונים למדיניות כפי שכתוב כאן "למנוע קבלת החלטות שיהיו בניגוד להחלטות הממשלה". כלומר, ביצוע מדיניות הממשלה, שיכולה להחליט לפעול שלא על בסיס ריווחי. אילו חברות הפוסטטים והכימיקלים הייתה גוף פרטי, היא לא הייתה מסכימה למכור בארץ ב-20 דולר. בתנאים אלה יש מראש גורם מונע להצטרפות השקעות פרטיות. נדמה לי שבמפעלי ים המלח הוצאו איגרות חוב שניתנות להמרה: יש כאן 31 מיליון לירות הלוואות לזמן ארוך. אלה נמצאות בידי הציבור. האנשים הפרטיים שקנו איגרות חוב של חברה מסויימת עלולים להיפגע בגלל כניסת החברה לקונגלומרט.

נדמה לי ש"מפעלי תובלה" אינם משרתים רק את החברות הללו. הם מתחרים בתובלת הפרטית, ויש תלונות על כך מחברות תובלה אחרות. לכן אינני מבין בשביל מה מציעים להחזיק חברה זו, ומדוע צריך להכניס אותה לחברה גג לפיתוח תעשייה כימית אנאורגנית. באופן כללי אני רוצה לציין שהנתונים שמסר מר מקלף אינם מתאימים לנתונים שבדוח אשר הועבר לנו, מ-24 במרץ. אם אנחנו רוצים לאשר הצעות אלו בצדמבר, אנחנו צריכים לקבל נתונים מעודכנים, ולא נתונים שכבר היום נאמר לנו שהשתנו לגמרי.

ג. פת: אני רוצה לשאול מהי ההשקעה במפעל החדש של הפוסטטים ומי משקיע?

מר מקלף: ההשקעה היא 550 מיליון, ומשקיעה רק חברת הפוסטטים.

ג. פת: אני רוצה לשאול כמה השקעות מתוכננות בכל מפעלי החברות הללו, וכמה מזה יפול על הממשלה. לגבי חברת ויטקו, אני רוצה לשאול האם היא לא נהנית מהעדפה ברכישת חומרי גלם?

מר מקלף: לא.

ג. פת: חרסית וחול זך עדיין מופעלת כנראה על ידי קלן פרטי, והייתי רוצה לשאול האם החוזה איתו מתחדש מדי שנה, או שזה חוזה לטווח ארוך? כיצד מתחלק הייצוא מבחינת שערי הארץ, כלומר בין אילת, אשדוד וחיפה? האם לא היה מקום לחשב על זמל עצמאי, לאור הבעיות שישנן בנמלים האלה? כולנו שמחים לתמונה המעודדת שציינת לפנינו, אבל רציתי לדעת האם באמת יש צורך שהממשלה תשתתף ב-4 מיליון לירות בחברת המ"י, לחמש שנים? הרי זה חלק מכי"ל, והאם היא לא תוכל לשאתגם בהוצאה הזאת של 4 מיליון?

מר סלמן: זה ניתן בפירוש חמורת מחקרים.

ג. פת: בעמוד 10 אני מבקש הסברים על השיטה שנקבעה להערכת שווי המניות. אני מבקש הסברים מדוע קובעים עובדה שהריכוז יקדם את המפעלים. מדוע הגעתם למסקנה שדווקא ארגון כל כך

גדגל ינוהל בצורה יותר טובה מאשר החוליות המרחיבות אותו. חלק מן הבעיות שמתעוררות כאן התעוררו גם בשעת הדיון על החברות הממשלתיות, ונקבע שבשורה של עניינים לא תתקבלנה החלטות מבלי שהשר הממונה הסכים לקבלת החלטה כזאת על ידי החברות. סדרי התיקוח שהוצעו כאן תואמים את הצעת החוק בענין החברות הממשלתיות.

מר מקלף: יש רשימה של 11 נושאים אשר עליהם יחול הכלל הזה, כגון: שינוי מטרת החברה, שינוי הזכויות של בעלי המניות, החלטה להוציא איגרות חוב שאפשר להמיר למניות, וכיוצא באלה - אחרון החלטות שבחברה נורמלית תריכות להתקבל רק באישור של האסיפה הכללית של בעלי המניות, ובמקרה זה יש צורך בקבל אישור השר.

צ. גרשונבי: מה שמעניין אותנו היום זה שינוי הסטטוס של קונצרן ממשלתי, ומידת העצמאות שניתנת לו כלפי הממשלה וועדת הכספים של הכנסת; האם זה בריא להתפתחות הכלכלית? כמובן שישנם יתרונות מסויימים, בשטח התיאום הגדול יותר, אבל נשאלת השאלה של האחריות ההדדית לגורל הכלכלי של החברה אחת כלפי חברתה, והאם למעשה ישנו קיזוז. בחברה כמו ערד, למשל, לא צריך היה לבנות רק על כך שמחירי השוק העולמי מאפשרים רווחים מעבר לכל התדכנויות; צריך היה גם לבדוק האם לא נחוצה תהליך שונה של עבודה. אילו תהליכי הייצור היו טובים, אפשר היה להרוויח הון הועפות. לפי ההסדרים החדשים, אם תהיה אחריות הדדית על הנהלת העניינים הכספיים, הבעייה של ערד לא תופיע כלל בפני ועדת הכספים, כי "יסתדרו" בתוך הקונצרן גם כאשר העניינים מתנהלים בעצלתים. וחשש שלי הוא שאם תהיה חס וחלילה תקופה קשה לגבי רוב המפעלים והקונצרן כולו יעמוד במצב קשה, זה ינחית בבת אחת מכה מאד על הממשלה. אני רוצה לדעת האם מידת הפיקוח על כל חברה וחברה תהיה שווה מעתה, למה שהייתה קודם, או פחות? האם יש הבדל בפיקוח על חברות הבח? נדמה לי שיש אפשרות לעשות קיזוזים בין חברה לחברה, ולכך אני מתנגד.

צ. אמיר: אני רוצה לדעת מה יהיו ההשלכות של איחוד כל המפעלים הכימיים בישראל תחת קורת גג אחת, על הסכמי השכר, נייודות העובדים, שמירת זכויותיהם של העובדים שיעברו ממפעל למפעל, ריכוזיות של משאבי כוח אדם מקצועי ועוד שאלות דומות רבות. היום יש נכס יקר בל ישוער במפעלי הפיתוח במדינת ישראל: האנשים שלמדו את המלאכה. ללא האמונה כי יש עתיד לאוצרות הטבע הנמצאים באדמת מדינת ישראל, איננו יכולים לאשר העברת משאבים נוספים לתחום הזה. אבל שלא שמענו מה ניתן לנצל מן המאגר של ים המלח. כפי שיש היום קצרי ראות הרואים את ההפסדים בחלובות ערד כמכת המדינה, כך היו פעם שחשבו עלמפעלי ים המלח, והיום זה מזרים מליונים דולרים למדינה. באחה מידה אני מניח שחשלובחערד חתגבר על הבעיות הטכניות. אני רוצה לדעת האם על ידי הריכוזיות נצמצם את מידת האחריות והעצמאות הנופלת על כל מפעל ומפעל, הן בשטח הניהול והן בשטח הסכמי השכר. האם המאזן של כל חברה יופיע בנפרד? האם המנכ"לים של היום בחברות השונות שוכנעו להסכים לשינוי הזה, או שקיבלו צווים? אם הענין לא קם עד היום, היו לזה סיבות. האם לא תהיה ברכה גם באיחוד משאבי כוח האדם הנמצאים היום בחברות השונות? - אני מתכוון למשל לבעל מקצוע טוב שבמשך 20 שנה עבד בתנאים הקשים של סדום ויוכל להמשיך ולעבוד במפעל אחר, אך לא שם. האם הוא יוכל לעבור לאחת החברות האחרות של כי"ל, תוך שמירת זכויותיו? אם נוכל לפתור בעיות אלו, יוכל הענין כולו להביא ברכה למפעלים, למדינה כולה וגם לעובדים.

מ. שזל: היום נתבקשנו לאשר העברת מניות מחברה מסויימת לחברה אחרת, ואינני חושב כי נכון יהיה להעביר דיון כולל על כל הבעיות של הגופים הללו בהזדמנות זו. הייתי מציע שנשמע בעתיד סקירה מצד הממשלה, כיצד היא מציעה להתארגן לקראת המבנה הארגוני החדש, ואיך היא הצליחה להיערך בכיוון הזה. אנחנו מדברים הרבה על פקות, אבל מתעלמים מן העובדה שחברה צריכה לפעול לפי השיקולים העסקיים שלה במידה מירבית של גמישות. פיקוח מוגזם עלול

להביא לשיתוף. ריכוזיות כשלעצמה, אם איננה מביאה לפיקוח מוגזם, היא חיובית.

ז-ה. המסחר והתעסיה ח. בר-לב:

כל מפעל עצמאי, מכין מאזן משלו, משלם מס-
הכנסה ויש לו הסכם עבודה משלו עם ועד

העובדים; לא מדובר על דבר אחר.

ז. שחל:

אינני יודע מדוע צריך להתנגד לאפשרות של
קיצוץ רווחים והפסדים, אם יתברר הצורך בכך.
אני חושב שיותר גם לחברה ממשלתית לפעול במסגרת שהחוק מרשה, כפי שגם חברות פרטיות
היו עושות. צריך רק להבטיח שעל ידי כך לא תושטש התמונה לגבי החברות המרכיבות
השונות. חשוב לנו לדעת לגבי כל חברה אם ההשקעה הייתה כדאית, ומה התשואה להון.
האם יש השקעם בשיקולים שלכם לאותן שמועות כי עומדים להקים מפעל דומה לתשובת ערד
בפרס, ונדמה לי גם באלג'יריה?

ז. פינרמן:

אני לא רואה בכי"ל שילוב של חברות, אלא
" HOLDING COMPANY ". לכן כל נסיון
לראות בהעברת המניות ביטול העצמאות של החברות, הוא בלתי מציאותי. למעשה הכוונה
היא לעגן בחוק פעולותיו של גוף שכבר קיים ופועל כמה שנים. אני מקווה שהכוונה
היא רק זאת. הריכוזיות בהחלט רצויה באותם התחומים שהוזכרו על ידי מר מקלף, ותוך
כדי עבודה צריך יהיה למצוא את האיזון העדין שהוא חיובי. כבר היו שני נסיונות
ללכת בכיוון של ריכוז כפי שמוצע כאן, הן הנסיון של סודרסקי והן בתקופת מאיר אילן.
אני מקווה שההצעה של היום מביאה בחשבון את הנסיונות האלה בעבר.

א. אפרת:

אני מחייב את ההצעה, אבל צריך עוד להזכיר
את הקשר שבין העברה החדשה לרשות החברות
הממשלתיות. חושבני שהתפתחות המפעלים בהם המדובר, לווחה על ידי כולנו בעצבנות
מוגזמת. בכל המפעלים האלה זקוקים המנהלים לעצבים בריאים... לדעתי צריך היה לבצר
יותר בהסכם את סמכותה של רשות החברות הממשלתיות, ואנחנו רוצים לצייד אותה ביותר
סמכויות בחוק. השאלה היא אם יהיו לה מספיק סמכויות לפקח על חברות הבת, ומה יהיו
היחסים שבין כי"ל לבין מועצות המנהלים של כל חברה. לגבי חלקם של מעוטטים שונים
בחברות, אני מאחל לכולנו שהבעלות הלאומית על המחצבים תישמר. אפשר לעשות גיוס הון
באמצעות איגרות חוב ומניות, אבל השיטה צריכה להישאר בידי המדינה. צריך לעודד
גיוס הון בכל חברה בת, עד לגבול השליטה על החברה.

ז. בדר:

מבחינת מהות הרכוש, העברת המניות היא מיד
ממשלתית ליד ממשלתית, ואין כל סיבה להתנגד
להעברה כזאת. מזמן טענתי שיש צורך לעשות קונגלומרט של מפעלים כימיים. בכל זאת
היה נסיך שנעשה בביוון זה - אחוד החברה בחיפה והחברה בנגב - והוא לא הצליח.
כשהציע סודרסקי חברה גג, הספיקו אפילו לקנות משרד מפואר בירושלים והשקיעו 2.5
מיליון לירות, ואף לא נדע אם היו לתוכניות של סודרסקי ותומכיו סיכויים גדולים
או לא. הגורם שהכשיל את הנסיון הזה היה רצונה של כל חברה להיות ריבונית. בין
החברות השונות שייכנסו כאן תחת גג אחד ישנם קונפליקטים שצריך לראותם בעיניים מקוחות,
אבל יש גם אינטרס משותף של המשק - למשל למנוע מחקרים מקבילים. חברות שלהיום
ייהפכו לחברות בת, ואני חושש מפני הופעת "נכדות" ו"נינות". אני מעוניין שכל החברות
יהיו בסטטוס של חברות בת בחברה הגג. לא נראה לי שהנחושת שייכת לפמליה הזאת פרט
אולי לעניין החובלה שיש לה משותף עם השאר.

א. מלמד:

כנגד כל החששות שהועלו כאן, קיימת למעשה
האפשרות בידינו לקבוע תקנות מהאימות בחקיקה

החברות הממשלתיות. הרי זה תלוי בנו. לפיכך אני רואה בעצם ההצעה תופעה חיובית מאד. גם ענין הקיזוז, איננו טוד. בהערכת שווי המניות לקחו בחשבון את החישוב המצטבר, לצורך מס הכנסה. זה מאד לגיטימי. גם מבחינת תקציב המדינה זה לא משנה: אם לחברה אחת יש עודמים היא משלמת מסים, וחברה אחרת שנמצאת בקשיים פונה למדינה ומקבלת ממנה הקצבה. במסגרת החוק אנחנו נצטרך לקבוע פיקוח מתאים. המשימה הקשה של החברה, היא בעיני, כיצד להפעיל את השפעתה נגד רצון העצמאות של כל חברה וחברה. אני מחייב את ההצעה מאד, מכיוון שהחששות שהועלו כאן אינם משנים מאומה לעומת מצב הקיים, ומאידך יהיו יתרונות חשובים בשטח גיוס הון, שיווק וכו'.

מ. ארנס: לכאורה יש לכל צעד של אינטגרציה חוצאה חיובית, ואפשר היה להרחיק לכת ולהציע למזג תחת גג אחד

גם את התעשייה הפטרוכימית, לאחד את התעשייה האווירית עם התעשייה הצבאית, וכו'. אולם הבעייה העיקרית היא בעיית הניהול הטוב, וככל שהמסגרת יותר גדולה ספק אם הבעיות שמתעוררות מבחינת הניהול, אמנם יאפשרו להגיע לתוצאות החיוביות הנראות לכאורה מראש. מתברר שניהול כושל היה בעוכרי הנסיונות קודמים של יצירת קונגלומרטים, אשר נכשלו. לכן אני מוכן להצטרף לכל אלה אשר בירכו על הנסיון הזה, אך הייתי מבקש ששר-המסחר והתעשייה ימציא לגו דוח, ויפרט את כל הצעדים אשר ננקטו כדי לתגבר את ההנהלות ומועצות המנהלים, על מנת שנוכל להתרשם כי באמת התגברו על הבעיות הניהוליות.

ח. גבתי:

אני רוצה לציין שהיו לחברת כי"ל שלושה

גלגולים: זה התחיל בהקמת חברת כימיקלים

לישראל, ביוזמה סודרסקי. חברה זו לא הגיע לכלל הפעלה. כאשר לא הצליחו להפעיל אותה במתכונת שהיא הציע - שהייתה צריכה לכלול גם את המפעלים הפטרוכימיים -

החליט משרד הפיתוח להפעיל את החלק שהיה בפמכותו. אז הוקמה "החטיבה האנאורגנית",

שמצאתי כאשר הגעתי למשרד הפיתוח. היא התנהלה בצורה שלפי הערכתי אסור היה לנהל אותה: לא הייתה קיימת אחת עצמאות שצריכה להיות למפעלים, והאחריות האישית שצריכה להיות לכל מנהל למפעלו. מנהל החטיבה האנאורגנית היה מנהל כללי של כל החברות.

היה ויכוח גדול ביני ובין המנהל ובמשך הזמן הוא עזב את התפקיד. אז הקימונו את הענין מחדש, והפכנו את החטיבה ל"כימיקלים לישראל" והיה בסיס של החברה הזאת.

הייתה עצמאות לכל אחת מהחברות בניהול עניניה, ניהול עסקיה ואילו תפקידה של כי"ל הייתה לעסוק בתיאום המחקר ובכל אותם הדברים שציינ מר מקלף ואולם, כל זמן שהבסיס היה וולנטארי, לא יכלה החברה לגשת בפועל למימוש כל הדברים האלה. לכן באה ההצעה

שלהיום. ההצעה עלתה כבר לפני שנתיים, או שנתיים וחצי, ואמרנו שניתן קודם כל לחברה לרוץ שנה או שנתיים, ואחר כך נראה איך זה עובד עד שנשתכנע שצריך להעביר אליה את פניות הממשלה. לכן לא מדובר על הקמת גוף חדש. הגוף הזה קיים, והחדש הוא שעכשיו

ימסרו בידי הכלים והכוח לבצע את התפקידים שאנו הושבים להכרחיים: תיאום המחקר, שינוע, שיווק ומדיניות ההון של החברות. ענין זה חשוב עכשיו לאין ערוך יותר משהיה, כי החברות עכשיו במצב אחר משהיו. היום אנחנו מסוגלים לתכנן את "הקומה השנייה",

כלומר מפעלים שיעבדו אקחומרי הגלם שלנו. זה מותנה בכך שחברה אחת תהיה מסוגלת לנהל את ההון המצטבר למטרות פיתוח אלה. החברות ישלמו כל אחת את הדיבידנדות, בעלת המניות

היא כי"ל והיא צריכה לתכנן את השימוש הכולל בכסף הזה. זה גם יאפשר ביצוע תוכניות פיתוח וגם יקל בהרבה על תיאום הפעולות בין החברות. ברור שלכל אחת מן החברות יש אינטרסים שלה, וכאשר הן עצמאיות לגמרי אי אפשר לפעמים להתגבר על ניגודים. כשהן

במסגרת אחת, מתפקידה ליצור את הדרך כדי לפתור את הבעיות - לפעמים על ידי שכנוע והסכמה ולפעמים על ידי אכיפה. מבחינה זו אני חושב שזה צעד חשוב קדימה, במיוחד

בשלב זה כאשר יש קונפליקטורה ואפשרות לצבור רווחים גדולים שימשו בסיס לפיתוח נוסף של השימוש באוצרות הטבע שלנו. החששות שהועלו כאן, באיזו מידה תישלל עצמאות

החברות - אין כל כוונה להתערב בניהולן, אבל יחד עם זאת ישב במועצת המנהלים של כל חברה נציג כי"ל כיושב ראש, וזה יתן את האפשרות לתאם את הדברים בין החברות,

וגם ימנע פטיות שהן בניגוד לענינה של התעשייה כולה ובניגוד לענינה של המדינה.

מדוע זה צריך להיות היושב ראש?

א. שופטק :

כי אינה יכולה להיות אחראית לכל החברות, אם אין בידה המכשיר הזה.

ה. גבתי :

זר-המסחר והתעשייה ח. בר לב :

אחת הבעיות של התעשייה בארץ זו בעיית הפיצול שגורמת לבזבוז משווע. כל תעשיית ישראל אין בה יותר ב-150 מפעלים המעסיקים יותר מ-300 עובדים; כל השאר זה בתי מלאכה לפי פושטים עולמיים. הבזבוז מתבטא בכך שכל מפעל, גם אם יש בו 3 עובדים בלבד, עוסק בגיוס המימון, בערבויות, ביעוץ משפטי, קידום מכירות ושינוע. אין לי ספק שההסכם שלב עם השוק האירופי יחייב שינויים בכל המוצגים, גם בסוגייה הזו. התעשייה הציבורית מבינה את הדבר ומתארגנת בהתאם לכך, אך לא כן התעשייה הפרטית. חברות כמו "כור", "חברת העובדים", "התעשייה הקיבוצית" וגם "כלל", התחילו ללכת בדרך זו ועכשיו לפנינו הצעה לתרגן גם את מפעלי הפיתוח בצורה ריכוזית שתביא לידי ייעול. אני פועל בפיוון זה שגם התעשייה הפרטית שלנו תתארגן; אנו מנסים לעודד את המאפיות וגם את הקמעונאים בכיוון הזה. כרגע לפנינו הצעה שבאה לשרת אותה הכלית לגבי המפעלים שהם בבעלות הממשלה. לעומת התעשיות הפועלות בשטח זה בעולם, זה יהיה עדיין בין הקטנים גם לאחר הריכוז. כיום המשרד, כנציג הממשלה, איננו יכול לשלוט בנושא זה, איננו יכול לטפל בכל מפעל בכל הבעיות שלו, גם המקצועיות וגם הניהוליות, כפי שיכולה לעשות זאת חברת גב עסקית, עם מועצות מנהלים שבה אפשר לשתף את מיטב האנשים, ישראלים ולא ישראלים. המיזוג הזה צריך לאפשר התייעלות מירבית בי יצור המבוסס על אוצרות הטבע שלנו ולהבטיח מצד שני את אינטרס הממשלה ואת אינטרס המדינה. האינטרס הזה דורש ניצול נכון ללא חריגות, והפיקוח ייעשה לפי מיטב השיקולים ולפי מיטב הנוהגים. צורת הארגון המוצעת כאן אומרת שכל חברה היא אישיות משפטית בפני עצמה ותינה, לפי החוקים הקיימים, מכל האפשרויות שניתנו ובהתאם למה שייקבע בחוק החברות הממשלתיות. כל אחת תנהל מאזן, תשלם תמלוגים ותשלם מסים. יש חוק עידוד התעשייה המעודד השארת רוחים במפעל, וזה חופס לגבי כל חברה וחברה. מצד שני, תהיה חברה גג שתוכל לנצל בצורה אופטימלית פונקציות משותפות, בעיקר גיוס הון והשגת ערבויות להון הזה. בעיני זה סתרון אופטימלי.

בקשר לשאלת חבר הכנסת אמיר, אני רוצה לומר שקראתי בעתון כי מנכ"לים אחדים אמרו שהיה מקום לשמוע מה שיש להם לומר - ואולי בצדק. אחרי שהמאמר התפרסם, התקשרו אלי אחדים מהם ואמרו לי שלא הם דאגו לפרסום הטעם הזה. אם הבעלים של המפעל מחליטים להעביר את המניות לגוף אחר, זה לא משפיע על עבודתו של המפעל. מה שמשפיע זה שינויים בצורת הארגון. הן במשרד והן בוועדה השרים נתקבלה הגישה שאין לשנות אלא את ענין הבעלות על המניות. שינוי צורת הארגון היא בהחלט גם ענינם של המנכלים, ואם יהיו הצעות כאלה, גם צעתך וגם דעת המנכ"ל ויושב ראש מועצת המנהלים של כ"ל היא שיש לקיים דיונים ואפילו סימפוזיונים עם מנהלי החברות ונשמע מה יש לכל אחד להגיד. לגבי השאלה של העברת המניות בלבד, אינני חושב שיש למנכ"ל של חברה איזו שהיא חרומה ספציפית.

בקשר לשאלת קיזוז הרווחים, צריך להשוות את המצב החדש עם המצב הקיים. גם עד עכשיו היו כל המניות בידינו, ובהתאם לחוק עידוד התעשייה הייתה מתקבלת החלטה עלידי הבעלים להשוות את הרווחים במפעל או לשלם דיבידנדה, שהיא בעצם תשלום לממשלה. לגבי מפעלים שיש להם הפסדים, נותנים להם תמיכה מתקציב המדינה, או שהממשלה צריכה להחליט לסגור אותם. גם בעתיד, מבחינתה של חברה הבת, הסדר יהיה אותו סדר: אם יש רווחים, החליט מועצת המנהלים של כ"ל אם להשקיע או לשלם.

י. פלומיין :
עד עכשיו, אם הייתה חברה שהייתה מפסידה, היו מביאים את הענין לוועדת הכספים בקשר להקצבה שהייתה צריכה לקבל; עכשיו ייעשה הקיזוז ללא כל פיקוח פרלמנטרי.

מבחינת המפעל אין כאן שום שוני. השוני יהיה רק בכך שבמקום שהממשלה חתן תקציב

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

נוסף למפעל, תעשה זאת חברה כ"ל.

את הבעייה הזאת אנו יכולים לפתור במסגרת חוק העברות הממשלתיות.

א. מלמד:

היו"ר י. קרגמן:
אין סיבה להפלות חברות ממשלתיות לרעה. מה שיכול לעשות קונצרן לא ממשלתי, אין ספק שמותר גם לממשלה לעשות ולנצל את היתרונות שזה נותן. הממשלה שומרת לעצמה שליטה וביקורת על כמה דברים יסודיים: השימוש ברווחים, ההחלטה מה להשקיע חזרה במפעל ומה לצוציא; לממשלה יש אפשרות לאשר או למנוע העברת מניות, ציחף בעלים חדשים לחברות הבת ולכ"ל. אלה הם שטחומי בטחון, ומבטיחים שיום בהיר אחד לא נעמוד בפני הפתעות בקשר לניהול המפעלים האלה או בתחום ההשקעות, או למשל בכניסת חברות לתחומים נוספים מבלי שהמשרד הממונה על כך הסכים לזה. בתחום הפרסונלי יש במערכת זו כמה תפקידים מרכזיים שתלויים במינוי ממשלתי: המנכ"לים בחברות הבת, כל חברי מועצה המנהלים של כ"ל והמנכ"ל של כ"ל. הדירקטורים של החברות מתמנים "על דעת אשר". התקנות אומרות שבמועצה המנהלים של חברות הבת יהיו נציגי כ"ל עד שלישי בלבד. אניקחושב שהבטחנו לממשלה אותם מכשירים שדרושים כדי לשמור על אנטרס המדינה גם בחברות הבת. ואולם העיקר הוא בכך שעם העברת המניות לכ"ל עוברים מפעלי הפיתוח של המדינה צעד חשוב ביותר של התארגנות בהתאם לצורכי ההווה, שיהיו הכרחיים במציאות של מחר. אין כל ספק שכל מפעל כזה לבדו לא יכול להפיק בעצמו את המכסימום, אם לא יכול להסתייע בשירותים של חברת גג, או לשתף פעולה עם מפעלים אחרים. אני חשב שבקבוצות הצעד הזה יעלו המפעלים האלה על פסים הרבה יותר בריאים ויהיו מסוגלים לנצל את הפוטנציאל של המדינה אשר מתברר כי הוא עדיין רחוק מניצול מלא. ככל שעובר הזמן מתברר שיש עוד ועוד אפשרויות. אין לי ספק שחברת גג כזאת תעשה זאת הרבה יותר טוב מאשר משרד ממשלתי.

מקלף:
בעקבות שאלתו של חבר הכנסת אמיר אני רוצה לומר שאין כוונה לעשות חוזה עבודה אחד;

לכל חברה יש רואה חשבון, מאזן משלה וגם חוזה עבודה נפרד עם עובדיה. כ"ל נכנסת לנעלי הממשלה בתחום התחייבויות הקשורות עם המניות המועברות אליה. במידה שהחברה חשלה דיבידנדה לכ"ל, גם המיעוט שישנו בחברת הבת יקבל דיבידנדה. פרט להשקעות המתוכננות, אושרו כרגע כ-850 מיליון לירות השקעה בתחום הפוטנטיים, ברום וברומידיים, לשלוש שנים. התוכניות שעדיין לא מגובשות מגיעות להיקף של 2,5 מיליארד, כולל הסכום של 850 שצינתי.

עיקר הייצוא עובר דרך אשדוד; 20 עד 25

אחוז עוברים דרך אילת, ואילו חיפה איננה גורם בשטח זה, פרט למפעלים החיפאיים. זמל אשדוד עומד בפני הרחבה ניכרת, כדי להגיע לאפשרות טיפול ב-4 עד 4,5 מיליון טון. לגבי מפעל חרסית וחול זך, יש לקבלן חוזה לשנה אחת בלבד. בקשר להקצבת 4 מיליון לירות לחמ"י, יש להביא בחשבון שסך הכל הוצאותיה הן כ-9 מיליון. הכוונה הייתה להעביר את החברה דרך תקופת מעבר, בה מסייעת לה הממשלה ב-4 מיליון לירות במשך מספר שנים, והיא יכולה לקבל תמורת זה מחקרים. כ"ל עדיין חיה מדמי ניהול. בית לערך המניות, האמת היא שאין חשבות בשאלה. הרי הממשלה מעבירה את המניות, מבלי לשנות את ערכן. אסלוקחים את הערך השלילי שיש לערד, לעומת הערך החיובי במפעל אחר, זה המאזן. החישוב כולו נמצא בחומר שהוגש לכם. כל חברה יכולה להחליט את החלטותיה ואין לכ"ל יותר מאשר שליט החברים בדירקטוריון. לשאלה שהייתה בעניין ערד, אני יכול לציין שהבעיה עוברת בדיקת מודשת, לארר מחירי האנרגיה החדשים. בעוד חודשיים-שלושה נכלל לשכם את העניין. נשאלתי גם באיזו מידה תובא בחשבון

בשיקולינו להקים מפעל לחומצה זרחתית, העובדה שעומדים להקים מפעל כזה בפרס או בארצות אחרות. אנחנו מחווננים להיקף שיאמשר לנו לשווק את התוצרת. בקשר לסמכויות רשות החברות - יהיה מעתה מכשיר בידה, כ"ל, שישמור על התיקוח המתאים על החברות.

אני מציע שניגש להצבעה.

היו"ר י. קרגמן :

י. פלומין:
לפי דעתי אין כל צורך להצביע על העברת המניות של ערד; אנחנו צריכים, בהתאם לחוק, לאשר רק עיסקה שערכה עולה על 3 מיליון לירות, ואילו כאן הערך הוא שלילי. אני רוצה לשאול אם האישור שלנו לא מסיל על הממשלה התחייבויות בגלל ערד, שהן מחוץ למטרת התקציב, למשל, הצטרפות לענין הסדר חובות איזהשהו? אשר לגופו של ענין, אני מציע לא לאשר את צירוף מפעלי התובלה לקבוצה הזאת. אני חושב שחלק ההובלה לבורמים פרטיים הוא ניכר בחברה הזאת, ואין טעם שיצטבנו כאן.

חלק ההובלות הפרטיות איננו מגיע ל-25%.

מ. מקלף:

צירופה של החברה הזאת לקונצרן ממשלתי גדול נותן לה גיבוי מיוחד, וצריך להבטיח שהיא

א. אפרת:

לא תהיה גורם של התחרות בלתי הוגנת בשוק הפרטי.

אם נגביל אותם, המכוניות שלהם יחזרו ריקוח וזה רק יעלה את השירים שאנו נידרש לשלם בשביל

מ. מקלף:

ההובלה. המחירים שהם לוקחים הם בתיקוח משרד התחבורה.

אני מציע לקבוע במפורש שמחירי חברת התובלה יהיו לפי התעריפים המאושרים על ידי משרד התחבורה.

א. שוסטק:

אני מקבל את ההצעה הזאת, וכמו כן את ההצעה שמשד המסחר והתעשייה ידווח לוועדה על ההתפתחות,

היו"ר י. קרגמן :

על פיצוע ההחלטה, ועל מצב החברות - נניח בעוד שלושה חודשים. אנחנו רוצים לוודא שהמפעלים לא יפגעו.

אני מעמיד להצבעה את הצעת חבר הכנסת פלומין

להפריד בין אישור העברת המניות של השלובת ערד ומפעלי תובלה, ובין העברת המניות של יתר המפעלים.

ה צ ב ע ה

ההצעה לא נתקבלה

ה צ ב ע ה

העברת מניות המדינה בחברות הפיתוח לחברה כימיקלים לישראל בע"מ - אנשרה